

Samen sterk: casus toegang tot geschikte locaties

Kennisdocument Herstelprogramma
Amateurkunst Provincie en Gemeente Utrecht

Workshopleiders: Mara van Waveren en Froukelien IJntema

In de workshop ‘Samen sterk: casus toegang tot geschikte locaties’ gaf Mara van Waveren (directeur van St. Lobby Lokaal) concrete handvatten hoe je door samenwerking zaken voor elkaar krijgt die je in je eentje niet lukken, bv. door te lobbyen bij je gemeente. Het ging daarbij specifiek om toegang tot geschikte locaties.

Wat is het probleem?

Het vinden van geschikte en betaalbare ruimte om te repeteren, lesgeven, creëren, optreden of te exposeren is in veel gemeenten een probleem voor amateurkunstgroepen. Dit geldt extra in de beeldende kunst, de theaterwereld, en vaak ook in muziekverenigingen. In deze kunstdisciplines is immers ruimte nodig voor opslag van materialen. Denk aan instrumenten, decorstukken, schildersezels, etc. Plekken als buurthuizen bieden deze ruimte meestal niet. In een antikraakpand terecht kunnen betekent weliswaar een betaalbare plek, maar de tijdelijkheid is een bron van spanning en negatieve energie voor bestuurders van verenigingen, voor ZZP'ers die lesgeven aan groepen, en voor collectieven van kunstenaars. Het is ook niet altijd even veilig in en rond dergelijke panden (afgelegen, brandveiligheid, overlast in de wijk). Het is de vraag of gemeenten een duidelijk beeld hebben van de behoeften van de verschillende amateurkunstdisciplines, qua frequentie en intensiteit van gebruik.

Op het gebied van ruimte lopen amateurkunstgroepen aan tegen zaken als:

- Onbetaalbaarheid: commerciële prijzen voor verhuur
- De grootte van de ruimtes, of ruimte zonder mogelijkheid voor opslag
- Verhuur per dagdeel, dus niet permanent tot je beschikking
- Bereikbaarheid en veiligheid
- Regelgeving en vergunningsbeleid

Soms zijn groepen al vele jaren bezig om één voor één aan de gemeente te vragen om ruimte, met steeds nul op het rekest of oplossingen die verre van optimaal zijn. Het duurt ook vaak lang voordat je binnen de gemeente de juiste partij of persoon gevonden hebt die je verhaal oppakt. Ook wisselen zij nog al eens van positie, zodat je die contacten weer kwijt bent. En gemeenteraden blijven maar vier jaar. Ruimte voor kunst is vaak voor professionele organisaties. Het perspectief van de amateurkunst wordt daarin nauwelijks meegenomen.

Wel is er bij veel gemeenten verandering gaande die kansen biedt. Er is meer beleid rond het stimuleren van verenigingsleven, omdat de overheid – n.a.v. de coronaperiode – inziet dat kunst en cultuur een belangrijke sociale functie hebben. Ook slaan amateurkunstgroepen steeds vaker de handen ineen om ruimtes te delen.

Hoe vind je een geschikte locatie?

Er zijn vele wegen om ruimte te vinden. Amateurkunstgroepen zijn hier vaak heel creatief in. Eén van de wegen is via de gemeente. Hoe je bij je gemeente op dit punt succesvol kunt zijn, is het onderwerp van deze workshops.

Wat heb je nodig voor een sterke lobby?

Een verhaal dat de gemeente aanspreekt. ‘Een locatie nodig hebben’ is geen sterk verhaal. Er zijn immers zoveel mensen die dingen nodig hebben. Een gemeente kan het geld maar één keer uitgeven. Dat willen ze op verantwoorde wijze doen. Het is een belangenafweging. Gemeenten willen zich niet schuldig maken aan ‘willekeur’. Maak dus duidelijk hoe je een collectief belang dient. Laat zien dat er breed draagvlak is voor je idee of verzoek, wat je toevoegt en hoe je onmisbaar bent als vereniging en als cultureel initiatief. In plaats van direct vragen om ruimte zodat je je hobby of vak kunt uitoefenen, maak je duidelijk op welke manier je een sociale en maatschappelijke meerwaarde hebt en bijdraagt aan de doelen van de gemeente. Bijvoorbeeld mensen uit isolement halen, sociale cohesie bevorderen, een expositie die publiek trekt dat vervolgens gaat lunchen in de binnenstad. Dat is sociaal en economisch aantrekkelijk voor de stad of het dorp: een argument waar gemeenten gevoelig voor zijn. Haak daar je lobbypunt bij aan. Onderbouw je verhaal waar mogelijk met feiten en cijfers. Hoe zorg je dat er voor je gezorgd wordt (bv. met locaties), zodat jullie optimaal voor de stad/het dorp kunnen zorgen?

Wat past nog meer in je verhaal?

- Maak duidelijk wat je specifieke behoefte is en hoe die mogelijk verschilt van andere kunstdisciplines: koren en dansgroepen kunnen overal optreden en repeteren, maar een expositie van beeldende kunst kan niet zomaar overal.
- Draag zelf voorbeelden aan van geschikte panden: in een boerderij, leegstaande winkelpanden, scholen, sportkantines, etc.
- Gebruik ‘storytelling’: haal verhalen op bij je deelnemers: wat levert deelname hen op?

Lobbydoel / Wat wil je bereiken bij de gemeente?	
Inhoud / Welke relevante informatie heb je?	Proces / Welke belangrijke momenten zijn er om dit onderwerp te agenderen bij degene die een beslissing moet nemen?
Medestanders / Met welke organisaties of bewoners kan je samenwerken?	Beslisser / Wie is/zijn de relevante beslisser(s)? En wat vinden zij belangrijk?

afbeelding ‘een effectieve lobby’

Krachten bundelen met andere verenigingen/groepen: Een lobbyactie kan veel werk zijn en om een lange adem vragen. Je moet er tijd in steken, en dat terwijl het allemaal vrijwilligerswerk is. Werk daarom samen met andere belanghebbenden, zodat je taken kunt verdelen. Kom gezamenlijk tot een plan of gezamenlijke boodschap, waarmee het ook duidelijk wordt dat je een collectief belang dient. Denk goed na over wie de kar gaat trekken. Ga te rade bij andere gemeenten hoe ze te werk gaan. Zijn daar bijvoorbeeld panden waar meerdere disciplines terecht kunnen? Hoe is dit tot stand gekomen? [De Cultuurhoek in Driebergen](#) is hiervan een voorbeeld. Is er in je gemeente een Cultuurplatform waar je samenwerkingspartners vindt?

In de amateurkunstsector blijkt het vaak lastig om over het eigen belang heen te kijken en belangen te bundelen. Veel groepen zijn gewend hun eigen boontjes te doppen. Artistiek leiders zijn vaak eenpitters. Het is echt nodig om samen te werken. Ga niet ieder voor zich in gesprek, want dan is het relatief makkelijk om je met een kluitje in het riet te sturen. Spreek met één mond. Begin met een klein groepje met hetzelfde probleem dat de eerste eilandjes overbrugt. Zoek naar een win-win-win situatie: dan gaat het werken. Begin met iets kleins waar je zelf voor gemotiveerd bent, waarmee je een eerste succesje behaalt. Daarmee trek je anderen aan.

Bondgenoten: Ga na wie sympathiek staan t.o.v. je initiatief en invloed hebben op besluitvorming. Zoek samenwerking, zodat ze een goed woordje voor je doen. Denk aan maatschappelijk werk of andere welzijnsorganisaties, een zorginstelling, ondernemersvereniging, woningbouwcorporatie of vastgoedbedrijf. Ga bv. in gesprek met pandeigenaren (leegstaande winkels, kantoren, maatschappelijk vastgoed, etc.): waar lopen zij tegenaan als ze panden willen verhuren? Wat hebben zij nodig? Maak ook gebruik van de kennis en het netwerk van je lokale cultuurmakelaar, cultuurcoach of cultuurconsulent.

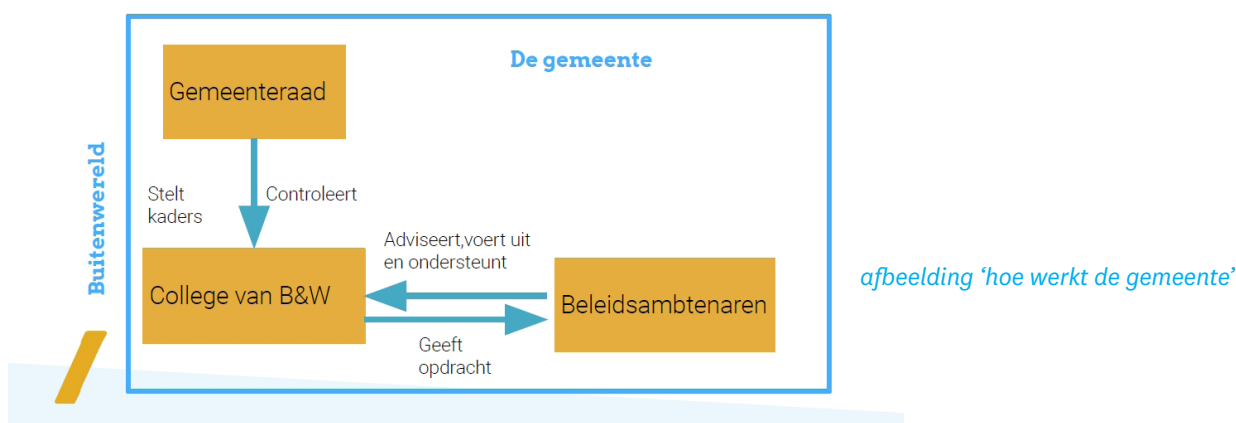
Proces: Ga op zoek naar ‘haakjes’ in de gemeentelijke agenda/kalender: wanneer komt het nieuwe cultuurbeleid, hoe verloopt die cyclus, wanneer zijn er verkiezingen? Op welke momenten hebben de ambtenaren, wethouders en raadsleden invloed? Waar willen de verschillende partijen op ‘scoren’? Wat zijn inspraakmomenten? Waar ze zitten in hun jaar bepaalt sterk hoe ze denken en reageren.

Denk strategisch na over je activiteiten: waarbij kun je je ‘lobbypunt’ maken en wie kun je erbij uitnodigen om je punt kracht bij te zetten? Kijk ook naar ‘De dag van...’ en grijp die aan, bv. richting media. Zoek steeds naar een manier waardoor het logisch is voor de ander om jouw boodschap nu te lezen of te horen.

Als de gemeente je benadert om bij te dragen aan een mooi gemeentelijk evenement, dan heb je momentum om je punt aan te kaarten. Hoe kan de amateurkunst zo’n event tot een succes maken? Dat kan doordat er het hele jaar door geoefend en gecreëerd wordt. Daarvoor is ruimte nodig, zodat de gemeente zich uiteindelijk kan profileren met het eindresultaat.

Hoe werkt de gemeente?

Dé gemeente bestaat niet. Stel de juiste vragen aan de juiste personen in de gemeente. Onderhoud goede relaties met de raad en de fracties.

Beleidsambtenaren ondersteunen de wethouder en voeren beleid uit.

Ze maken zelf geen politieke keuzes. Ze hebben belang bij rust en dat alles vlekkeloos verloopt voor de wethouder, met heldere procedures. Ze houden over het algemeen niet van gedoe of verrassingen. Dat is vaak niet het belang van mensen die reuring zoeken om iets te veranderen. Stel je beleidsambtenaren altijd even op de hoogte als je een 'actie' van plan bent. Dan kunnen ze op tijd hun wethouder informeren. Beleidsambtenaren zijn ook een goede bron van informatie: ze weten veruit het meeste binnen de gemeente.

Gemeenteraad(sleden): zijn de 'baas' in de gemeente.

Zij zijn gekozen door de burgers als hun vertegenwoordigers. Ze zijn dus 'net als wij' en willen luisteren. Ze zijn op zoek naar profilering richting hun achterban, zodat ze na vier jaar kunnen laten zien wat ze hebben toegevoegd aan hun gemeente, met het oog op eventuele herverkiezing.

College van B&W: is voor de alledaagse zaken.

Ze zijn gevoelig voor het benutten van kansen en het vermijden van risico's voor henzelf of hun partij. Ook zij zijn bezig met herverkiezingen, maar ze hebben minder last van behoefte aan profilering. Alles wat ze doen ligt sowieso onder een vergrootglas.

Wat de overheid doet is altijd een politieke keuze, en die keuze kun je beïnvloeden.

Om iets gedaan te krijgen, ga je als collectief naar de wethouder, de raadsleden of de fracties - vooral de meest kansrijke. Mailadressen van raadsleden staan op de website van de gemeente. Lees partijprogramma's door op hun cultuurparagraaf. Verdiep je ook in de kunst- en cultuurnota van de Provincie: wat staat hierin dat je verhaal ondersteunt?

Bij de raad moet je zorgen dat je een meerderheid van stemmen krijgt. Daarvoor is het nodig om meerdere mensen te overtuigen. Als lobbyist verplaats je je voortdurend in je gesprekspartner: hoe kan ik met mijn wens dit raadslid helpen aan meer zichtbaarheid? Dat kan bijvoorbeeld door te zorgen dat hun naam (positief) in de krant komt, dat ze je expositie mogen openen, etc.

Quotes van deelnemers

“Dit was een fijne hands-on workshop waarmee we aan de slag kunnen!”

“Ik heb heel veel opgestoken over hoe een gemeente werkt en waar je moet zijn”

Succesverhaal

Een mooie uitkomst is dat een aantal beeldende kunstenaarscollectieven en theatergroepen in IJsselstein na afloop van de workshop de agenda's trok om permanente werk- en opslagruimte te regelen samen met partijen die daar invloed op hebben.

“Ik vraag al jaren steeds weer aan de gemeente om vaste ruimte voor onze ateliers en beeldende kunstlessen, en we gaan nog steeds van het ene naar het andere anti-krakpand. Die onzekerheid kost zoveel tijd en energie! Ze moeten ons toch gewoon een plek geven!?” Een uitspraak van meerdere deelnemers uit de Gemeente IJsselstein aan de workshop ‘Samen Sterk’ in het Herstelprogramma Amateurkunst Utrecht dit voorjaar. Jarenlang was ieder voor zich voor het eigen belang als beeldend kunstenaar opgekomen. Het had niets opgeleverd.

Hoe anders is het nu, dankzij de praktische tips van Mara van Waveren van Lobby Lokaal. De kunstenaars hebben hun krachten gebundeld in een lokaal lobby initiatief. Ze begrijpen dat een gemeente er niet is om individuele kunstenaars aan ruimte te helpen, maar om het welzijn van de inwoners van de gemeente te bevorderen. Ze hebben er over nagedacht hoe hun werk aan dat welzijn bijdraagt en wat het de gemeente oplevert als zij een geschikte en vaste locatie hebben: het haalt mensen uit hun sociale isolement en vergroot hun netwerk, helpt hen te ontladen en op te laden, emoties te uiten en te verwerken, etc. Dit zijn argumenten waar raadsleden gevoelig voor zijn.

Eind 2023 kreeg de groep spreektijd bij de gemeentelijke Commissie Samenleving. Dat was spannend. Het Herstelprogramma maakte het mogelijk dat Lobby Lokaal hen vooraf van praktisch advies voorzag. Zo kwamen ze goed beslagen ten ijs.

De groep voelde zich ook gesteund door de Provincie Utrecht, die creatieve broedplaatsen aanmoedigt en daar zelfs een toolkit voor heeft ontwikkeld (zie Handige links hieronder).

De lobbygroep bracht het er zó goed vanaf dat meerdere raadsleden van verschillende politieke partijen hen hebben benaderd voor een vervolgesprek.

We zijn benieuwd hoe dit verder gaat en hopen dat dit voorbeeld uit IJsselstein navolging vindt.

ZIMIHC Connect is er om dergelijke initiatieven te ondersteunen door ze samen te brengen en door de juiste partijen aan elkaar te koppelen.

Handige links

[De Powerpoint Presentatie van Mara van Waveren](#)

Wil je ook met succes je gemeente of andere partijen in beweging krijgen richting jouw doel en wil je na deze tips meer weten?

Neem contact op met Mara van Waveren, directeur van Stichting Lobby Lokaal, via mara@stichtinglobbylokaal.nl

Alles lezen over lobbyen op lokaal niveau?

Meld je hier gratis aan voor het boekje 'Lobby Lokaal: Tips voor de burgerlobbyist'
<https://www.stichtinglobbylokaal.nl/lobbyinformatie/>.

In contact komen met je lokale cultuurmakelaar?

Mail naar Casper Broekaart van ZIMIHC (c.broekaart@zimihc.nl). Hij coördineert het Provinciale Platform van lokale verbinders en kan je op weg helpen.

[De Provincie Utrecht moedigt creatieve broedplaatsen aan](#) en heeft daar zelfs een [toolkit](#) voor ontwikkeld.

Herstelprogramma Amateurkunst Provincie en Gemeente Utrecht

Dit document maakt deel uit van de 'Kennisbank' van het Herstelprogramma Amateurkunst Provincie en Gemeente Utrecht. Dit programma werd uitgevoerd in vijf regio's van de provincie en bestond uit een serie workshops rond vijf actuele thema's: ledenwerving, zichtbaarheid, vernieuwing van aanbod, ledenbetrokkenheid en het vinden van passende locaties door samenwerking. De workshops droegen bij aan herstel en een toekomstgerichte aanpak voor iedereen die in formeel en informeel groepsverband amateurkunst bedrijft in onze regio. De thema's waren actueel als gevolg van schade door de coronamaatregelen. Daarnaast zijn het thema's die al langer spelen en door corona zijn versterkt.

Het Herstelprogramma werd mogelijk gemaakt door:

Colofon

Coördinator Herstelprogramma

Froukelien IJntema

Redactie

Froukelien IJntema

Vormgeving

Albert Hennipman